

АНОТАЦІЇ

Шаталіна О.Ф. Літературознавча термінологія давньоукраїнської мови 18 століття // Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 5-7.

В статті розглядається літературознавча термінологія поетів та письменників 18 сторіччя, часів українського бароко.

Ключові слова: термінологія, стиль „бароко”, літературна сатира, бурлескно-трагедійна поезія, інтермедії.

Алієва В. М. Звуконаслідувальні слова в кримськотатарській мові// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 8-11.

У статті аналізуються звуконаслідування та особливості функціонування у кримськотатарській мові.

Ключові слова: кримськотатарська мова, звуконаслідування, мімеми, дескриптивні слова, оноματοпоетична теорія.

Гафарова Р. И. Аксиологічні особливості концепту "жінка" у кримськотатарській, російській мовах// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 12-19.

У статті розглядаються аксіологічні (оціночні) відмінності концепта «жінка» в кримськотатарській та російській мовах.

Ключові слова: концепт, лінгвокультурологія, аксіологія, когнітивна лінгвістика, зіставлення.

Кубединова Л.Ш. Мікросистема фразеологізму «виказати думку, думку» у кримськотатарській і англійській мовах// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 20-24.

У даній статті розглядаються зіставлення двох фразеологічних мікросистем зі значенням «передавати думку, судження» у кримськотатарській і англійській мовах, а також особливості наповнення даних мікросистем.

Ключові слова: поле, фразеологічна одиниця, парадигматичні відносини, синонімічний ряд, антонімічна пара, метафоричне переосмислення.

Оказ Л. С. Функціональні особливості конструктів кримськотатарської пропозиції// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 25-36.

Стаття містить класифікацію конструктів кримськотатарського речення. Крім того, в ній розглянуті морфологічні, структурні і функціональні особливості акцентуючих конструктів.

Ключові слова: кримськотатарська мова, речення, конструкт, другорядні члени речення.

Меметова Э. Ш. Лексико-фразеологічні експресивні засоби кримськотатарської мови// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т.

18 (57).- №3.- С. 37-39.

У даній статті розглядаються образні, емоційні і експресивні засоби кримськотатарської мови. Вивчається виразність мови, виділяються іронічні, несхвальні, презирливі, пестливі, урочисто-підведені відтінки емоційно-експресивної маркіровки. Розглядаються позитивні і негативні відтінки.

Ключові слова: експресія, емоційність, маркіровка, позитивні відтінки, негативні відтінки.

Куртсеитов А.М. Деякі джерела формування фразеологізмів в кримськотатарській мові // Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 40-43.

У роботі загальні і специфічні фразеологічні засоби систематизовано у кількох аспектах, а також дано тлумачення великої кількості фразеологізмів, які стосуються, зокрема, історії та етнографії. Широко використано описовий, порівняльно-історичний, структурний методи дослідження, що сприяло поглибленому аналізу кримськотатарських фразеологізмів.

Ключові слова: фразеологізм, фразеологічна одиниця, ідіома, дестани, метод, словосполучення, кримськотатарська мова.

Аджимамбетова Г.Ш. Про прислівник в сучасній кримськотатарській мові // Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 44-48.

У роботі досліджується прислівник сучасної кримськотатарської мови. Дається вживання прислівників, описуються шляхи поповнення й удосконалювання лексичної і граматичної структури, розглядаються проблеми конверсії в кримськотатарській мові.

Алієва Л. А. Проблеми навчання кримськотатарській мові в початковій школі // Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 49-52.

Відповідно до Державних стандартів початкового загального утворення зміст мовного компонента по рідній мові включає 3 лінії: комунікативну, лінгвістичну, лінгвокраїнознавчу.

Комунікативна спрямованість передбачає розвиток усної і письмової мови учнів, їх уміння користатися мовою як засобом спілкування.

Лінгвістична спрямованість має на меті засвоєння знань про мову.

Лінгвокраїнознавча лінія передбачає розширення знань учнів про культуру, історію традицій українського, кримськотатарського й іншого народів, що живуть в Україні.

На початковому етапі навчання рідній мові пропонуються такі аспекти роботи: навчання грамоті, мовна діяльність, знання й уміння про мову, правопис, техніка листа і культура оформлення письмових робіт.

Мазинов А. С. Деякі додаткові питання проблеми грецьких і італійських запозичень в мовах чорноморського регіону // Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 53-58.

Проблема запозичення іншомовної лексики – одна із складових лінгвістичного дослідження, що займається порівняльним вивченням мов та мовних груп.

Мета представленої роботи – виявлення закономірностей запозичення лексичної грецької та італійської походження в кримськотатарській мові.

Ключові слова: запозичення, лексика грецької та італійської походження, фонетична, морфологічна та семантична трансформація, кримськотатарська мова.

Чанталова Г. Ш. Пасивна лексика кримськотатарської мови // Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 59-66.

У даній статті зроблен загальний огляд пасивної лексики кримськотатарської мови. Розглянуті групи слів які складають пасивну лексику: неологізми і застарілі слова.

Ключові слова: пасивна лексика, неологізми, окказіональні слова, архаїзми, історизми.

Берберова Р. А. Розташування компонентів парних слів// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 67-71.

У статті досліджується розташування компонентів парних слів російської і кримськотатарської мов. Дане дослідження проводиться вперше, тому що парні слова не були досліджені ні в російській, ні в кримськотатарській мовах.

Ключові слова: парні слова, компоненти парних слів, принципи, багатоскладові компоненти, рівна кількість, відповідності, розходження.

Караєва Л. И. Форми складного минулого часу і давноминулого часу дієслова дійсного способу в сучасній кримськотатарській мові// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 72-75.

У статті розглядаються форми минулого часу дійсного нахилення дієслова в сучасній кримськотатарській мові.

Виявлено морфологічні, граматичні, а також семантичні форми минулого часу дієслова.

Ключові слова: минулий час, складна форма, давно минулий час, морфологічні, граматичні, семантичні форми.

Карахалілова З. Э. Змісторозрізняльні особливості наголосу в Судацьком говорі кримськотатарської мови// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 76-81.

У даній статті розглядаються смислорозлічительні особливості наголосу в Судацьком говорі кримськотатарської мови і особливості його використання. Зроблена класифікація на контрастні пари. Розглянута історія вивчення наголосу в тюркських мовах.

Абсемієва Л. С. Гідронімія Криму// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 82-86.

У даній статті проаналізовано понад 120 гідронімів Криму, зібрані шляхом опиту місцевого населення і виписані з карт. Кримські гідроніми можна розділити на 3 класи: лексико-семантичний, морфологічний і синтаксичний. Виділені гідроніми по об'єкту номінації, продуктивні топоформанти що використовуються в гідронімообразованні.

Виявлені основні гидронімічеськіє ядра водних назв, тобто номенклатурні терміни такі як: баш, сув, голота і ін. Розглянуті складні топоніми утворені синтаксичним шляхом і словосполучення побудовані по моделях ізафетних конструкцій I и II типів.

Ключові слова: гидронімооброзованія, топоформанти, Гидронімія.

Меджитова Е. Н. Методи дослідження кримськотатарських діалектів// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 87-91.

Стаття присвячена вивченню звукової і морфологічної систем діалекту чи говору, дослідженню синтаксису і лексики говору чи діалекту. Крім того, тут розглянуті окремі аспекти у вивченні діалектних особливостей (фонетика, лексика, морфологія, синтаксис), їхній зв'язок.

Ключові слова: діалект, говір, діалектографічні дослідження, метод, літературна мова.

Мелгазієва Э.И. Імена дій в кримськотатарській мові// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 92-97.

У кримськотатарській мові імена дій не були об'єктом спеціального істемного вивчення. В роботі відкривається функціональний аспект і семантика імені дії.

Ключові слова: кримськотатарська мова, функціональний аспект, семантика.

Арслан М. Історичні особливості виникнення і функціонування турецьких політичних термінів// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57) .- №3.- С. 98-103.

У статті розглядаються історичні передумови виникнення турецької політичної термінології і особливості її функціонування на сучасному етапі розвитку турецької літературної мови.

Ключові слова: турецька мова, діакронія, лексика, політична лексика, політична термінологія.

Терзі М. Деякі проблеми текстів, приведених як приклади в підручнику Кузисцова «Турецька мова»// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 104-111.

Однієї з основних причин недостатньо ефективного просування у викладанні Турецької мови в російськомовних країнах, на рівні з іншими причинами, є те, що в текстах і зразках навчальних посібників застосовуються тепер уже мало вживаємих в розмовній мові слова і вираження.

Ключові слова: турецька мова, комунікативні особливості тексту, архаізми.

Кёк А. Слово «байрам» в творах Ханського періода// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 112-115.

У статті приводяться особливості історичного розвитку семантики слова «байрам». Крім того, описуються лінгвістичні передумови і національно-культурна специфіка вживання слова «байрам» в письмовій і усній мові різних тюркських народів.

Ключові слова: турецька мова, лексика, семантика, семантичне поле, контекст, етнолінгвістика

Меметов И.А. Використовування відео при навчанні турецькій мові// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 116-119.

У статті розглядається проблема використання сучасних технічних засобів навчання при проведенні практичних занять по турецькій мові. Розглядаються методи використання художніх фільмів, реклами, мультфільмів, документальних фільмів, спортивних програм і новин для розвитку мовної компетенції студентів, що вивчають турецьку мову.

Ключові слова: турецька мова, методика викладання, технічні засоби навчання, відео.

Миниахметова Э.Х. Навчальний посібник «Турецька мова»// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 120-122.

У статті розглядаються нові підходи до викладання турецької мови у Вузі, приводяться навчально-методичні характеристики навчального посібника «Турецька мова».

Ключові слова: турецька мова, методика викладання

Малицька В. Основні типи мотивації термінів інформаційно-комп'ютерних технологій китайської мови// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 124-128.

Стаття присвячена питанням типології та словотвірної мотивації термінів і перспективам когнітивно-орієнтованого опису процесів термінотворення на прикладі терміносистеми комп'ютерних технологій китайської мови.

Ключові слова: китайська мова, термінознавство, терміносистема.

Кишановський О.Ч. Семантична інтерференція в перському мовленні азербайджаномовних та курдомовних іранців (на прикладі прикметників з просторово-кількісною семантикою)// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 129-133.

У статті показано, що перська мова належить до мов з переважною обсерваційно орієнтованою стратегією щодо найменування просторово-кількісних властивостей об'єктів. Натомість, висувається припущення, що на відміну від перської, як азербайджанська, так і курдська мови належать або до мов з пропорційно орієнтованою стратегією. Цей факт спричиняє семантичну інтерференцію мікросистем азербайджанських, курдських та перських просторово-кількісних прикметників в перській мові іранців, для яких рідними мовами є азербайджанська та курдська.

Ключові слова: семантична інтерференція, прикметники з просторово-кількісною семантикою, семантичні типи мов.

Юксель Г. Система кримськотатарських ЗМІ в 20-30-е роки ХХ століття// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 134-141.

У статті кратко відображена система кримськотатарських засобів масової

інформації у період з 1921 по 1941 роки (національна преса, друк, радіо), особливості функціонування преси при тоталітаризмі, віди періодичних відань.

Ключові слова: кримськотатарська преса, Крим, журналістика, національні ЗМІ.

Соколов С.М. *Партія "Хізб ут-Тахрір аль-Ісламі": коріння, ідеологія і діяльність (на прикладі країн Центральної Азії і Криму)*// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 142-152.

У наданій статті розглядаються передумови та ідеологічне обґрунтування утворення партії "Хізб ут-Тахрір". На прикладі середньоазійських республік описується її структура. Особливе місце надано вивченню активності партії в Узбекистані, Казахстані, Киргизстані, Таджикистані та Криму.

Також порушується проблема дійсної мети присутності партії на території колишнього Радянського Союзу. Вперше проводиться аналогія між державами Середньої Азії та Кримом для аналізу та прогнозування діяльності партії "Хізб ут-Тахрір"

Ключові слова: доктрина, релігійний екстремізм, історичні корні, ісламістській фундаменталізм, Коран, політична боротьба.

Крыжко Е. В. *Історичні корні і ідеологія «Джамаат-і-Ісламі»*// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 153-157.

Організація "Джамаат-і-Ісламі" була заснована в 1943 р. Саїдом Абул-Ала Маудуді. Маудуді розробив теорію «досконалої» ісламської держави. Пануючу еліту ідеальної ісламської держави Маудуді позначав терміном "талібан-і гаят". Саме на підставі його ідей сформувалася організація «Талібан». В даний час осередок "Джамаат-і-ісламі" знаходиться і в Криму.

Ключові слова: іслам, ісламська держава, віра, ідеологія, ісламський фундаменталізм.

Усєїнов Т. Б. *Історія дослідження османо-кримськотатарської ашикської поезії*// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 258-161.

По різних об'єктивних і суб'єктивних причинах османо-кримськотатарська ашикська поезія залишається недостатньо вивченої. Основна маса робіт присвячена збору і систематизуванню текстологічного матеріалу.

Ключові слова: османо-кримськотатарська ашикська поезія, історія дослідження, причерноморсько-тюркський культурний регіон, сходознавство, поетика.

Гуменюк В.І. *Українсько-кримськотатарські літературні зв'язки*// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 162-170.

В статті розглядаються прикметні явища й тенденції розвитку українсько-кримськотатарських літературних зв'язків.

Ключові слова: фольклор, література, культурна взаємодія, інтертекстуальність.

Сейтягъяев Н.С. Художній мир творів кримськотатарської історичної прози XV – XVIII ст.// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 171-178.

У статті досліджується проблема белетристичних елементів творів кримськотатарської історичної прози. Аналізуються прояви авторської індивідуальності, система персонажів, їхня ціннісна характеристика і форми поведінки, психологізм, портрет, пейзаж і інтер'єр, простір і час у творах кримськотатарських істориків класичного (XVI - кінець XVII ст.) і перехідного (кінець XVII - XVIII ст.) періодів.

Ключові слова: історична проза, історичні твори, персонаж, психологізм, портрет, простір і час, сюжет.

Абдульвапов Н. Актуальні проблеми вивчення історії суфізму в Криму// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 179-192.

У статті розглянуто питання актуальності досліджень із суфійською проблематики у цілому, проаналізовано джерелознавча база вивчення історії кримського суфізму, коротко представлено найбільш перспективні теми дослідження місця і ролі суфізму в релігійно-духовному та суспільно-політичному суспільно-політичному житті життю Криму періоду XIII - поч. XX ст..

Ключові слова: іслам, духовна культура, суфізм, суфійські братства, шейхи, культ святих.

Юнусов Ш.Э. До питання про художню вигадку і домисел в історичній прозі Шаміля Алядіна// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 193-196.

У статті на матеріалі повісті Шаміля Алядіна «Теселлі» розглядаються проблеми історичної прози.

Ключові слова: історична проза, вигадка, домисел, прототип.

Софуоглу Э. Роль Кара Мустафи Паші Мерзіфонського в II. Віденській облозі і дійсні причини застою того періоду// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 193-196.

Поразка Османської імперії після другої спроби захопити Відень показала європейцям, що імперію можна перемогти. Вперше в історії Османську імперію було переможено.

Крім того, ще одним джерелом занепокоєння стала смерть садразама Мерзіфонлу Кара Мустафи Паші.

Річ у тому, що якщо після приходу до влади династії Копрюлюлер, Члени якої були послідовниками Османського садразама Мерзіфонлу Кара Мустафи Паші, велика держава стала набирати силу, то після смерті останнього третього садразама династії Копрюлюлер народ став втрачати могутність.

Ключові слова: турецька література, Османська імперія.

Гуменюк О. Особливості поетики кримськотатарського народного епічної оповіді "Чора-батыр"//Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 206-209.

У статті розглядаються особливості літературною, а також музичної поетики кримськотатарської народної епічної оповіді "Чора-батир".

Ключові слова: фольклор, епос, поетика.

Алтиншиш Ю. Повернення до витоків рідної мови і Навої// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 210-214.

У статті розглянуті традиції турецької мови до періоду запозичень з арабських і перських мов. Показана роль великого узбецького ученого Навої в питанні використання відвічно тюркської лексики в прозаїчних і поетичних творах тюркського миру.

Ключові слова: турецька література, тюркизми, арабізми, фарсизми, Навої, турецька мова.

Джемільєва А. А. Художні пошуки у сучасній кримськотатарській прозі 70-80-х роках ХХ століття// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 215-221.

У статті розглядаються шляхи розвитку і жанрово-тематичний аспект сучасного кримськотатарського оповідання в 70-80-х роках ХХ століття.

Ключові слова: жанр, проза, оповідання, тема, .

Сулейманова Дж. Н. Причини виникнення образу Тамерлана в кримськотатарській літературі (кінець ХІХст. – перша четверть ХХст.)// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 222-228.

У даній статті розглядається проблема впливу образу Тамерлана на національну свідомість кримських татар у кримськотатарській літературі. Досліджуемая проблема дає підстабу вважати, що кожен письменник розкриває образ Темірлана сообразно до свого світобачення згідно історичної епохи.

Ключові слова: Темірлан, національна свідомість, менталітет, національне виховання.

Панова З.С. Реалії кримськотатарської мови і фольклору в романі Дж. Дагджі «Олар та інсан эди»// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 229-236.

У статті розглядається проблема словесної образності роману Дж. Дагджі. Нами лише позначена відправна точка подальших досліджень, оскільки не тільки даний твір, але і вся творчість письменника, залишаючись багатющим джерелом вивчення кримськотатарської мови, є унікальним літературним об'єктом досліджень взаємодії, взаємопроникнення і співіснування реалій кримськотатарської і турецької мов.

Ключові слова: кримськотатарська література, одиниці фразеологізмів, прислів'я і приказки.

Сєйбуллаєв Е. Розвиток кримськотатарської прози в 1920-е роки// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 237-244.

У статті розглядаються питання розвитку кримськотатарської прози 1920-х років. Особлива увага надається таким чинникам як фольклор, твори російської і світової класики у перекладах на кримськотатарську мову, періодичні видання.

Ключові слова: кримськотатарська проза, фольклор, російська і світова література, літературні об'єднання, періодичні видання.

Сеферова Ф.А. *Процес морального становлення особистості в кримськотатарській літературі 60-х років ХХ століття.*// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 245-248.

У роботі аналізується проблема еволюції морального ідеалу в кримськотатарській літературі.

Ключові слова: загальногромадські проблеми, середовище, світобачення, морально-естетичний ідеал, без моральність, прагнення до ідеалів.

Кінджибала О. С. *Жіночі образи в чарівних казках України та Кореї (на матеріалі казок про попелюшку)*// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 249-252.

У роботі було здійснено компаративний аналіз особливостей жіночих образів в чарівних українських та корейських казках.

Ключові слова: літературознавство, казка, компаративний аналіз

Саттарова З. М. *Різні трактування явищ омонімії і полісемії в сучасному мовознавстві*// Вчені записки ТНУ. Серія: «Філологія», 2005.- Т. 18 (57).- №3.- С. 253-258

Аналізуються проблеми полісемії і омонімії слів в кримськотатарській мові, розглядаються різні негативні і позитивні оцінки лінгвістів на дане явище в загальному мовознавстві.

Ключові слова: кримськотатарська мова, лексичне значення, омонім.